

Suvel Eestis ringi sõites võib maakohtades tee äärest kõiksugu head-paremat osta. Kui käes on juuli, ilmuvad maasikad, mustikad, kukeseened. August on tõeline küllu-se aeg. Siis tulevad õunad-ploomid-pirnid, vaarikad, värs-ked köögiviljad ja vahel isegi viinamarjad või aprikoosid. Võid saada värsket toorpiima, suitsukala, sibulavaniku või pehme kaseviha. Järjest enam leiab tähelepanelik sildilugeja ka väikseid kodukohvikuid ja niisama küllakutseid talu-elu kaema.

Mõni aasta tagasi sattusin esimest korda kuulama Rootsi Malmö linna esindaja loengut sellest, kuidas nad kogu linna nn sotsiaalse toitlustamise (koolid, laste-aiad, hoolde- ja vanadekodud, haiglad, sõjaväeasutused) on viinud järk-järgult üle peaaegu ainult kohalikule toorainele (88-90%). Siis mõtlesin seda ka oma kodus kesköö proovida. Nagunii oleme juba aastaid oma maakeldri Mulgimaa talunike talvejuurikatega täitnud, ise moosid-mahlad-möksid teinud, sügavkülmi marju ja seeni metsast täis korjanud ning piimatooted ja munad naabritelt ostnud.

Kui üldse kuhugi suurpoodi sattusin, hakkasin hoole-ga jälgima, et kõik ostetu ikka kodumaine oleks. Ega see väga lihtne alguses polnud. Päritolumaa on kuhugi sildi serva nii tillukeselt kirja pandud, justkui peaksid kõik pa-kendisse vangistatud toidud oma sünnimaad millegipärast häbenema. Isegi jahu puhul otsi lausa luubiga, kus see tera-ke siis mulda kukkus. Mida odavam, seda segasem päritolu. See, kes oma tervisest rohkem lugu peab ning oma toi-dulauda keemiast ja lisaainetest puhas püüab hoida, on eri-ti keerulises olukorras. Kuigi tasakesi tuleb puhtamaid too-teid juurde, kohtab tihti nii eksitavat reklaami kui ka liht-salt usumatuid retsepte. Näiteks uue, lastele mõeldud linnuliha-vorstitoote sisukorrast ei leidnud ma mitte grammigi liha, küll aga jahvatatud nahka, konditustatud massi ja hulga keemilisi ühendeid...

Aga kui väljastpoolt supermarketeid kohalikku toitu ot-sima hakkasin, leidsin terve hulga imeliselt maitsvat kraami. Meil leidub kohalikku kitsevõid ja jogurtit, keemiavaba vorsti ja juustu, leiba ja saia, soolvett täis süstimata ja värvimata liha. Kodumaist juur- ja köögivilja, mis üle talve säilib, sai kokku vähemalt kümme nimetust. On värs-ket ja juba söögivalmis kala. Mullas kasvanud salatitest, kurkidest, tomatitest, maitserohelisest kõnelemata. Koos presidendi kantselei peakoka Ingaga tekkis meil lausa ha-sart, kes leiab põnevamaid ja toredamaid, ent hästi varja-tud eestimaiseid maitsealadusi. Sest ka riigipea külalistele pakutakse juba mõnda aega ainult eestimaist kraami.

Mulle meeldib tee ää-rest puhast ja koha-likku toitu osta. Ent nii-moodi oma pere toidulau-da igapäevaselt katta on ju võimatu. Kui kõik vajalik on meil kohapeal olemas, siis miks seda poest

ei saa või peab tikutulega taga ot-sima? "Metsaande korjata pole mingi probleem," ütleb meie üllatuskohtumisel noor takistusjooksja Kaur Kivistik, kes tee ääres väike-vennaga mustikaid müüb, ja lisab: "Raske on müümine." Ta on juba pool päeva teepervel seisnud ja suurt silti "MUSTIKAD" pea kohal hoidnud. Jah, selleks peavad tõepoolest korralikud lihased olema.

Kohaliku hea-parema kaupluse või terve keti loomiseks jääb musklitest vajaka. Peamine, mis vaja, oleks ühine huvi leida. Hüper- ja maksimarketid deklareerivad üha uu-te hiigelpoodide avamise plaanidest. Terve Eesti toidupoodide turuliider olevat aga omamaine ETK. Ent miks nad kõik on kui ühe vitsaga löödud - ainsaks huviks näib ole-vat maailmaturult kõige odavama kraami Eestisse tarimine? Pilg üle lahe toidupoodi kõneleb sootuks teistsugustest valikutest, märksa enam kohalikku ja märksa paremat välismaist, seejuures mitte märkimisväärselt kallimalt. "Sest Soomes kuulub mitu ketti kohalikele põllumeestele ja toot-jatele. Kellel veel, kui mitte neil on huvi kasvatatu ja toode-tu kõige lähemal maha müüa?" ütleb üks äsja Eestisse elama naasnud sõber.

Meil oleks vaja kohaliku toidu poodi. Ma ei mõtle siin-kohal mingit peent delikatessibutiiki ega isegi ökokauplust. Lihtsat puhast, naturaalselt, rikkumata omamaist kraami. Miks mitte ka lähinaabrite - Läti, Soome, Vene, Rootsi oma? Seega, kus on peidus see Kalev või Linda, kes teeb kohaliku toidu poe, nii nagu 1930-ndatel grupp taluperenaisi ja ärksaid ärinaisi seda tegi? Äkki ongi see sinu äriidee, kulla Kodukirja lugeja?